

Vlaams
Parlement

vergadering **C91**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en
Justitie

van 5 januari 2021

*(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie
georganiseerd.)*

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de conclusies die de Vlaamse Regering trekt uit de studie van de Nationale Bank van België over de impact van migratie op de Belgische economie en financiën – 855 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het pleidooi van de Vlaamse ombudsman om van internet een basisbehoefte te maken – 667 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de rol van de lokale besturen bij het voorstel van de Vlaamse ombudsman om van de toegang tot het internet een basisbehoefte te maken – 676 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de principes en normen voor overheidscommunicatie – 831 (2020-2021)	13

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de conclusies die de Vlaamse Regering trekt uit de studie van de Nationale Bank van België over de impact van migratie op de Belgische economie en financiën – 855 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister-president, op 10 november onder-vroeg ik u reeds over de conclusies van de studie van de Nationale Bank van België over de impact van migratie op de Belgische economie en financiën. U zult zich dat zeker nog herinneren. Ik was toen teleurgesteld in uw antwoorden, omdat u toen meer tijd vroeg om conclusies te kunnen trekken. Maar u wees er wel op dat wat u betrof, het rapport eerder vroeg dan laat door de Vlaamse Regering besproken zou worden. U vond het ook evident dat, wanneer blijkt dat er een koerswijziging nodig zou zijn op basis van de bevindingen van dat rapport, de Vlaamse Regering daarover in consensus zal beslissen.

Ondertussen zijn we toch al bijna twee maanden verder, en dus kom ik hier zeer graag op terug. De vorige keer heb ik u in mijn vraagstelling reeds gewezen op de conclusies van Jan van de Beek, een gerenommeerd expert die gepromoveerd is op een onderzoek naar migratie en de impact op economie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij heeft voor Nederland, en nu ook voor België – op basis van die studie van de Nationale Bank – aangetoond dat immigratie, met name uit Noord-Afrika en het Midden-Oosten, werkelijk desastreus is qua impact op onze economie en financiën. Ondertussen heeft hij zijn resultaten nog verder gedetailleerd, u kunt die raadplegen op zijn website. Ik raad absoluut aan om dat te doen.

Maar hij blijft met de essentiële, fundamentele kritiek zitten op die studie van de Nationale Bank, namelijk dat er geen generatieberekening is gebeurd. Dat is nochtans een internationaal erkende methode. Maar dat is niet gebeurd, waardoor de conclusies, de resultaten van die studie toch wel misleidend zijn. Uw collega Theo Francken heeft daar trouwens ook op gewezen.

De heer van de Beek heeft onmiddellijk zijn huiswerk gemaakt, ook voor Vlaanderen of België. Met de gegevens die in die studie van de Nationale Bank zitten, heeft hij berekend dat een autochtoon gemiddeld, over zijn hele leven, de Belgische schatkist gemiddeld 63.000 euro oplevert, terwijl een allochtoon van de eerste generatie ons gemiddeld bijna 200.000 euro kost. Dat is dus 260.000 euro verschil. Een allochtoon van de tweede generatie kost ons nog altijd gemiddeld 83.000 euro. De tweede generatie doet het dus gemiddeld beter dan de eerste, maar staat nog mijlenver verwijderd van hetgeen een autochtoon gemiddeld opbrengt voor onze schatkist.

Van de Beek concludeert dat, wanneer je die groep allochtonen uit elkaar trekt volgens nationaliteit en dus volgens culturele achtergrond, de verschillen nog groter worden. Japanse migranten doen het onvergelijkbaar veel beter dan bijvoorbeeld Somaliërs. Maar ook dat heeft die studie van de Nationale Bank dus niet gedaan. Ook dat is een punt van kritiek van de heer van de Beek.

In dat verband wijst hij ook op het probleem van wat hij 'moral reading' noemt. Daarbij beoordeelt men het waarheidsgehalte van een studie op de mogelijke politieke, morele en sociale gevolgen, en dus niet op basis van wat de realiteit is. Hij verwijst ook naar landen als Zwitserland en Australië, die op het vlak van migratie toch een pak succesvoller zijn dan België. Ik citeer graag de heer van de Beek voor ik overga tot mijn vraagstelling: "Die landen hebben geen schroom om

het algemeen nationaal belang voorop te stellen en krijgen zo een beter gecontroleerde instroom van migranten, die goed is afgestemd op hun eigen noden. Zwitserland en Australië sturen aan op goede arbeidsmarktprestaties en deelname.”

Nogmaals, we zijn nu twee maanden later, dus ik hoop dat u nu wel kunt antwoorden op mijn vragen. Welke conclusies trekken u en de Vlaamse Regering uit die studie van de Nationale Bank?

Minister-president, plant u hierover een overleg met de Federale Regering en zo ja, welke boodschap zult u als minister-president van Vlaanderen verkondigen tijdens dat overleg?

Zult u een dergelijke studie bestellen specifiek op Vlaanderen gericht, maar dan zonder de politiek correcte misleiding die in de studie van de Nationale Bank zit, dus inclusief die generatierekening over de hele levensloop van autochtonen en allochtonen, en ook inclusief alle kosten die asiel en migratie met zich meebrengen? Dat heeft ook uw partijgenoot Theo Francken terecht gezegd: die kosten zitten niet in die studie van de Nationale Bank vervat. Het gaat dan om illegaliteit, transmigratie, asielopvang, inburgeringstrajecten, onderwijs, veiligheid, justitie, enzovoort. Het zou ons ten zeerste plezieren mocht u zo’n volledige, allesomvattende studie kunnen bestellen voor Vlaanderen, lerend uit de fouten die zijn gemaakt bij de studie van de Nationale Bank.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Van Rooy, voor ik op uw vraag antwoord, wil ik nog dit zeggen: als we het over instroom en dergelijke zaken hebben, lijkt het mij logisch dat mijn collega Theo Francken daar in het federaal parlement rond werkt, want daar is men er bevoegd voor. Wij zijn bevoegd voor inburgering, maar spijtig genoeg niet – of nog niet – voor het migratiebeleid as such.

De Nationale Bank heeft begin november inderdaad een studie opgeleverd waarin zowel gewezen wordt op enkele negatieve aspecten en uitdagingen als op de globale positieve economische impact van migratie in haar verschillende facetten in België.

De studie beschrijft onder meer de verschillen tussen de gewesten en het belang van inclusief onderwijs met het oog op toekomstige arbeidskansen. Laat mij daarin duidelijk zijn: scholing en de kennis van het Nederlands zijn ook voor ons, voor de Vlaamse Regering, van cruciaal belang. Keer op keer wordt het belang hiervan voor zowel de sociale als de economische integratie van nieuwkomers bewezen.

Ik denk dat we in ons Vlaams regeerakkoord vooruitlopen op die studie. Denk hierbij aan de Vlaamse participatieverklaring, het hervormde beleid inzake arbeidsmigratie en de taalintegratietrajecten en extra taalbadklassen om leerachterstand en schooluitval te vermijden. Eind vorig jaar, bij de laatste ministerraad van 2020, gaf de Vlaamse Regering trouwens haar principiële goedkeuring voor een gewijzigd Integratie- en Inburgeringsdecreet. Met deze wijzigingen wil de Vlaamse Regering het inburgeringsbeleid slagkrachtiger maken, met oog voor verhoogde economische zelfredzaamheid, snelle actieve maatschappelijke participatie, doorgedreven taalverwerving en kennis van de Vlaamse waarden en samenleving.

Wat uw bemerkingen over de gebruikte methodologie betreft, hebt u wellicht kennisgenomen van de bespreking van de vraag om uitleg over de studie van Robrecht Bothuyne op donderdag 10 december jongstleden in de commissie Economie. Ik begrijp dat er vanuit verschillende hoeken vragen zijn opgedoken over de methodologie van het onderzoek en de keuze om een aantal zaken en kosten niet mee te nemen, maar het is natuurlijk een onderzoek dat door de Nationale Bank

is gebeurd. Ik heb evenwel begrepen dat de voorzitter van uw partij hierover al een schriftelijke vraag heeft gesteld aan de bevoegde staatssecretaris. Ik begrijp dat er in het federale parlement ook verdere hoorzittingen over de bevindingen van het rapport worden georganiseerd.

Zoals aangegeven in mijn vorige antwoord staat het elke minister vrij om bijkomende studies te bestellen of in overleg te treden met de federale overheid. De klemtoon inzake de Vlaamse bevoegdheden in de studie ligt evenwel bij mijn collega's, minister Somers en Crevits. Ik ga ervan uit dat zij en hun diensten dit rapport ook met aandacht hebben geanalyseerd.

Mijnheer Van Rooy, het zal u misschien niet ontgaan zijn dat wij de afgelopen jaren met een coronacrisis, met een brexitcrisis en met de vaccinaties heel wat werk op de plank hebben. Ik ga hier een commitment aan dat ik voor eind februari de conclusies van die studie op de ministerraad van de Vlaamse Regering breng. Ik heb vroeger nooit een commitment gedaan naar timing, we hebben dat nog niet gedaan. Maar ik ga dat nu wel doen: we gaan die studie voor eind februari bespreken met de Vlaamse Regering, tenminste wat betreft de Vlaamse bevoegdheden.

U begrijpt dat een regering zich alleen met de eigen bevoegdheden kan bezighouden. Ik heb verder geen intentie om aan de Nationale Bank te vragen om een nieuwe studie te maken. Ik denk dat zoiets op federaal vlak moet gebeuren.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister-president, bedankt voor uw antwoorden. Ik merk als eerste op dat ik nog een beetje te vroeg ben. U spreekt nu over eind februari. Goed, ik zal nu direct de opdracht geven om hier begin maart op terug te komen, omdat ik natuurlijk zeer benieuwd ben en blijf over de bevindingen die u daar als Vlaamse Regering uit zult trekken. Want die conclusie is natuurlijk zo klaar als een klontje. Hier hebben zich al meerdere economen en migratie-experts over gebogen, waaronder Jan van de Beek maar ook bijvoorbeeld Stijn Baert. Zowel u als de Vlaamse Regering zullen daar wel mee bekend zijn.

Het stelt mij natuurlijk wel teleur. U zegt erbij 'helaas'. U bent Vlaams-nationalist, u zult allicht ook hopen dat de bevoegdheid die betrekking heeft op asiel en migratie en instroom ook op Vlaams niveau komt te liggen. Maar inderdaad, zolang dat niet het geval is, en u met uw regering wel bevoegd bent voor de gevolgen ervan, denk ik toch dat u een tandje zult moeten bij steken, in overleg met de Federale Regering, om die instroom op de een of andere manier te regelen. Want wat ik u hoor zeggen in uw antwoord, dat zijn altijd dezelfde dingen die je hoort: schooluitval vermijden, arbeidsparticipatie bevorderen, taalverwerving. Hoelang horen we al die dingen al? En wat is daarvan de opbrengst? Heeft dat eigenlijk wel effect, of voldoende effect?

U blijft blijkbaar met deze Vlaamse Regering uitgaan van het maakbaarheidsidee: dat iedereen, welk volk of welke cultuur hier ook binnenkomt, wel valt te integreren op de een of andere manier. Met hoeveel taalcursussen of arbeidsparticipatietrajecten moet dat dan gebeuren? Vroeg of laat zal dat wel gebeuren, daar gaat u van uit. Al moet het twintig, dertig, veertig jaar duren. Wij geloven daar niet in. Ik heb u de resultaten van de heer van de Beek nu voor de tweede keer gedicteerd, over wat het ons kost, die allochtonen, zowel van de eerste als van de tweede generatie. Dat gaat over 150.000 tot 250.000 euro meer over de hele levensloop in vergelijking met een autochtoon, die ons gemiddeld net opbrengt. Daarbovenop komen al die kosten van de dingen die u daar opsomt. We leren nu recent dat er praktijktests komen op de arbeidsmarkt voor 3,2 miljoen euro, omdat er zogezegd discriminatie is die dan moet worden opgespoord, om zo de arbeidsparticipatie te vergroten. De Vlaamse Regering – mevrouw Crevits heeft ernaar verwezen – gaat

nu meer dan 300.000 euro premie geven aan mensen met een migratieachtergrond die geboren zijn buiten de EU, als ze een onderneming starten.

Minister-president Jambon, u kunt er toch niet rond dat dit verhaal van ongecontroleerde instroom die de Vlaamse Regering op haar bord krijgt, ons alleen maar meer belastinggeld kost, en ons niets oplevert? Ik blijf dus benadrukken en vragen – ik zal in maart terugkomen met mijn vraag – wat uw conclusie is, en of u toch ten minste wilt gaan praten met de Federale Regering, om die instroom te regelen voor ons, voor Vlaanderen? Landen als Australië of Zwitserland doen dat natuurlijk veel beter, dat zegt ook Jan van de Beek.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Voor de vakantie hebben we het inderdaad al verschillende keren gehad over de studie van de Nationale Bank. Het was een zeer interessante studie, maar we waren er het met heel wat mensen over eens dat er qua methodologie toch heel wat zaken aan schorten.

Er zijn inderdaad hoorzittingen aan de gang in het federaal parlement. Pierre Wunsch, gouverneur van de Nationale Bank, kwam daarin reeds aan bod. Onze federale N-VA-fractie heeft doctor Jan van de Beek gevraagd om op een van de volgende hoorzittingen aanwezig te zijn, net zoals Ivan Van de Cloot en Mark Elchardus. Ik denk dat dat ongetwijfeld zeer boeiende hoorzittingen zullen zijn, maar die vinden plaats in het federaal parlement, omdat de toegang tot en het verblijf op ons grondgebied een federale materie is. Er zullen aan de overkant van de straat dus zeer boeiende discussies worden gevoerd. Die zijn ook noodzakelijk. Daarom heeft onze N-VA-fractie gevraagd om doctor Jan van de Beek op die hoorzittingen uit te nodigen, samen met een aantal andere zeer interessante en boeiende sprekers.

Zoals minister-president Jambon net zei, zijn we op Vlaams niveau bevoegd voor de integratie en de inburgering. Minister Crevits draagt ook haar steentje bij als het over de toeleiding naar werk gaat. Ik denk dat dat zeer belangrijke zaken zijn: integratie en toeleiding naar werk.

Mijnheer Van Rooy, wat u wel doet, is alle vormen van migratie op een hoop smijten. Ik ben het met u eens dat ongecontroleerde illegale migratie voor een enorme impact op onze samenleving zorgt, maar er zijn ook andere vormen van migratie zoals gezinshereniging of arbeidsmigratie. Dat onderscheid in de manier van migreren en de invloed daarvan op onze samenleving ontbreekt nu net in die studie.

Voor integratie en inburgering is er nu een voorontwerp van decreet. Dat zal besproken worden in de commissie Binnenlands Bestuur. Volgens mij zullen daarop een aantal heel boeiende discussies volgen. Ik volg de minister-president dat het Vlaams regeerakkoord heel ambitieus was op het vlak van integratie en inburgering. Ik hoop ten eerste dan ook dat we het decreet binnenkort zullen rondkrijgen en ten tweede dat het nieuwe traject voor het volledige inburgeringsbeleid kan worden opgestart en dat we daarvan de nodige resultaten kunnen zien.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik ben zeer blij, mevrouw De Vreese, dat ook de N-VA de heer Jan van de Beek heeft ontdekt en hem gevraagd heeft om te komen. Het is toch wel straf dat dit nu nodig is, aangezien u goed weet dat deze studie van de Nationale Bank twee jaar geleden werd besteld door de heer Theo Francken, staatssecretaris voor Asiel en Migratie, en de heer Johan Van Overtveldt, minister van Financiën. Twee N-VA-mandatarissen op het federale niveau hebben toen een studie besteld, die, zo mag ik aannemen, veel belastinggeld heeft gekost

en die compleet onvolledig en misleidend is. Het is toch wel een brevet van onvermogen dat jullie een studie bestellen om de kostprijs van immigratie te berekenen – dat was voor het eerst in de geschiedenis van België en dat had al decennia geleden moeten gebeuren – waarover experts dan zeggen dat de volledige levensloop daarin niet wordt meegenomen, en dat illegaliteit, overlast en asielopvang ontbreken. Dat is toch onvoorstelbaar. Ik vind het eigenlijk amateurisme.

Ten tweede zegt u, mevrouw De Vreese, dat ik alles op een hoop smijt, maar het tegendeel is natuurlijk waar. Ik hoop dat u reeds aanwezig was toen ik mijn inleiding gaf, maar ik heb bijvoorbeeld Japanners en Somaliërs genoemd. Een van de conclusies van de ook door u zo gewaardeerde Jan van de Beek is dat mensen uit Japan, of dat nu asielzoekers of arbeidsmigranten of gezinsherenigers zijn, wel gemiddeld bijdragen tot onze samenleving, maar dat bijvoorbeeld mensen uit Somalië dat niet doen. Zolang u die conclusie niet wilt zien, want daar gaat niemand op in, net zoals op de cijfers die ik noem en die ook een conclusie zijn van de heer van de Beek – een autochtoon brengt namelijk 63.000 euro op, terwijl allochtonen ons gemiddeld 150.000 kosten –, blijft het dweilen met de kraan wagenwijd open.

Met dat dweilen bedoel ik al die dingen die ons alleen maar meer geld kosten: integratiecursussen, taalcursussen, arbeidsparticipatietrajecten en nu ook praktijktesten. Integratie, inburgering en die ongecontroleerde instroom kosten Vlaanderen alleen maar meer geld. Zoals u weet, zullen wij ons daartegen blijven verzetten. Zoals ik heb gezegd, kom ik graag in maart terug om dit verder te bespreken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het pleidooi van de Vlaamse ombudsman om van internet een basisbehoefte te maken – 667 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de rol van de lokale besturen bij het voorstel van de Vlaamse ombudsman om van de toegang tot het internet een basisbehoefte te maken – 676 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president en collega's, ook namens mij een gezegend nieuw jaar gewenst. Van Japanse asielzoekers ga ik opnieuw naar Vlaanderen en het internet in de steden en het platteland.

Midden november hield de Vlaamse ombudsman, Bart Weekers, een pleidooi in Knack om van internet een basisbehoefte te maken. Wanneer een leverancier iemand wil afsluiten van elektriciteit of gas moet hij in bepaalde gevallen eerst advies aanvragen aan de gemeente. De Vlaamse ombudsman pleitte ervoor om hetzelfde te doen voor internet. Het is een problematiek waar ik vroeger ook zelf mee te maken kreeg, niet door het financiële aspect, maar wel door de ligging van ons huis op het platteland. Ik wil daarmee schetsen dat het vastleggen van internet als basisbehoefte over veel meer dan alleen het financiële aspect gaat. Er moet eerst en vooral internet in al zijn vormen mogelijk zijn, 4G, 5G en wifi. Er zijn

plaatsen waar mensen het duurste businessabonnement hebben, maar waar het internet drie keer per dag wegvalt, waar kinderen niet op Smartschool kunnen als hun ouders de boekhouding doen. Zo verklaarde na de verkiezingen de burgemeester van Diksmuide dat de opkomst van mijn partij mee te danken was aan slecht internet op het platteland. Dat terzijde. Uiteraard is de grootste problematiek het financiële aspect. We hebben in ons land niet alleen enorm dure internetabonnementen, we zijn zelfs bij de duurste van Europa, zowel voor internet als telefonie, maar ik kan mij ook voorstellen dat het in deze tijden van crisis voor veel mensen nog moeilijker dan anders wordt om die rekeningen te blijven betalen. Ze mogen vaak gewoon niet werken van de Federale Regering, ze hebben nauwelijks inkomsten, maar dat geld moet er op het einde van de maand wel liggen. Als een van de gevolgen dan het afsluiten van de internetdiensten is, valt dat natuurlijk enorm te betreuren. Deze Vlaamse Regering zet fors in op digitalisering en dat is een goede zaak. Ook in ons dagelijks leven wordt internet alsmaar belangrijker voor de dagelijkse taken. Dat noopt ons toch wel tot nadenken over het voorstel van de Vlaamse ombudsman.

Hoeveel mensen hadden de afgelopen drie jaar problemen met het betalen van hun internetfactuur?

Bij hoeveel mensen werd het internet afgesloten als gevolg van wanbetalingen?

Welke visie hebt u op deze problematiek? Staat u open om die piste van minimale levering en extra bescherming van de consument te bekijken?

Plant u tot slot nog andere initiatieven?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Ook van mijn kant aan iedereen de beste wensen.

Er zijn op dit moment drie basisbehoeftes: water, gas en elektriciteit. Hierdoor is er in alle omstandigheden een garantie dat voor alle Vlamingen voorzien wordt in een minimum aan water, gas en elektriciteit. De bescherming van de consument primeert op de vrije markt. De coronapandemie heeft aangetoond dat internet onmisbaar is geworden in onze maatschappij, niet alleen om te kunnen werken of telewerken, maar ook voor kinderen om les te volgen via afstandsonderwijs en om in contact te blijven met de buitenwereld als al de rest is afgesloten. Vandaar dat de Vlaamse ombudsman pleit om van toegang tot internet de vierde basisbehoefte te maken. Dit zou tot gevolg hebben dat ook mensen in financiële moeilijkheden niet meer kunnen afgesloten worden en dat er een minimum aan gigabytes gegarandeerd is.

Hierin is uiteraard ook een belangrijke rol weggelegd voor de lokale besturen en meer in het bijzonder voor het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW). Mensen die problemen hebben om hun water-, gas- en/of elektriciteitsfactuur te betalen, verschijnen eerst voor de lokale adviescommissie (LAC) van het betrokken OCMW. Daar wordt er op een menselijke wijze gekeken hoe deze achterstal kan aangepakt worden. Misschien liggen daar ook mogelijkheden voor de openstaande facturen van internet.

Onderschrijft u de visie van de Vlaamse ombudsman om van toegang tot het internet de vierde basisbehoefte te maken?

Hoe kan de Vlaamse Regering een rol spelen in de toegang tot het internet voor iedereen, net zoals voor water, gas en elektriciteit?

Ziet u daarin een rol weggelegd voor de lokale besturen, waarbij de LAC zich nu al buigt over mensen met achterstallige facturen voor water, gas en elektriciteit?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het is juist dat de maatschappelijke ontwikkelingen op het vlak van informatisering en digitalisering ertoe leiden dat een vlotte toegang tot internet niet meer weg te denken is uit ons maatschappelijk leven. Onze recente ervaringen met de coronacrisis hebben dit ook heel duidelijk onder de aandacht gebracht.

Ik heb dan ook veel begrip voor het pleidooi van de Vlaamse ombudsman om internet te kwalificeren als een basisbehoefte, vergelijkbaar met water en energie. Ik voeg er meteen aan toe dat we desondanks aandacht moeten blijven besteden aan de kleine groep van mensen die niet beschikken over de mogelijkheden of de vaardigheden om van het internet gebruik te maken. Een recente studie heeft erop gewezen dat 8 procent van de Vlamingen nooit gebruikmaakt van het internet.

De Vlaamse overheid heeft in het verleden reeds regelingen uitgevaardigd waardoor de nutsmaatschappijen in Vlaanderen niet zonder meer afnemers van elektriciteit, gas of water kunnen afsluiten, zelfs in geval van wanbetaling. De lokale besturen spelen daarbij een rol via de LAC's.

Anders dan voor water en energie, is het echter zo dat het uitvaardigen van een vergelijkbare regeling voor de toegang tot het internet tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort, jammer genoeg. Het is immers de federale overheid die bevoegd is voor telecommunicatie. De federale wetgever heeft in de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie reeds bepaalde beschermende regelingen opgenomen. Zo bepaalt artikel 17 van de bijlage bij die wet dat de telecomoperatoren niet zomaar kunnen overgaan tot een afsluiting van de toegang tot de telefonische dienstverlening, maar dat er bij wanbetaling eerst een afbetalingsplan voorgesteld moet worden en dat gedurende een bepaalde periode een minimale dienstverlening gegarandeerd moet worden. In artikel 22 van de bijlage bij diezelfde wet worden de telecomoperatoren verplicht sociale tarieven te voorzien voor vaste telefonie of voor vast internet, en het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) houdt daar toezicht op.

Wanneer het de bedoeling is om via regelgeving de telecomoperatoren te verbieden om de toegang tot het internet volledig af te sluiten, of om daar bindende voorwaarden aan te verbinden, is het dus de federale overheid die daarvoor een initiatief moet nemen. Mijnheer Brusselmans, ik kan de cijfers die u vraagt daarom ook niet geven, want we zijn daar niet bevoegd voor. Omdat Vlaanderen daarvoor niet bevoegd is, beschikken we dus ook niet over cijfers met betrekking tot het aantal klanten die hun internetfactuur moeilijk konden betalen of zelfs afgesloten werden.

De Vlaamse overheid kan vanuit haar bevoegdheden wel aanvullende maatregelen nemen om de toegang tot het internet te faciliteren naar bepaalde doelgroepen toe, bijvoorbeeld in het onderwijs door subsidies aan scholen of door financiële ondersteuning voor de ouders van kansarme leerlingen. Minister Weyts heeft recent nog aangekondigd daarmee rekening te zullen houden in zijn beleid. Hij voorziet om laptops ter beschikking te stellen aan iedere leerling vanaf het vijfde leerjaar. Er is ook een budget voor de ouders van leerlingen die thuis nog geen internet hebben van internettoegang te voorzien. Ook vanuit andere bevoegdheden kan de Vlaamse overheid de mogelijkheid onderzoeken om ondersteuning aan te bieden. Ik denk aan de begeleiding van werkzoekenden of aan initiatieven vanuit armoedebestrijding. Minister Crevits heeft in het plan Vlaamse Veerkracht 30 miljoen euro uitgetrokken om ervoor te zorgen dat werkzoekenden toegang hebben tot het internet.

Wat de lokale besturen betreft, onderzoekt minister Somers ook de mogelijkheden om via de uitrol van de lokale UITPAS lokale besturen een solidair tarief voor

internet te laten aanbieden aan kwetsbare volwassenen en gezinnen. Dat is dan via de publieke wifi die de providers ter beschikking stellen. Via de UitPAS zou men daarop kunnen inloggen. Daarvoor heeft hij 30 miljoen euro vrijgemaakt.

U ziet, dat is heel wat geld. Ik ben verantwoordelijk voor de digitalisering. We willen de Vlaamse overheidsprocessen nog verder digitaliseren, maar ook de digitaliseringsgraad in heel onze maatschappij omhoog halen. Het laatste wat ik wil, is dat er op dat vlak een tweedeling in de maatschappij komt tussen zij die mee zijn en zij die niet mee zijn. Dat men niet mee is, kan verschillende redenen hebben. Dat er een financiële reden is, zou zeker niet mogen. Het kan ook zijn dat men de inspanning niet heeft gedaan of de mogelijkheid niet heeft gekregen om qua competenties mee te zijn. Die beide invalshoeken worden ook in ons digitaliseringsbeleid meegenomen.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, dank u wel voor het antwoord. Ik had er niet echt rekening mee gehouden, dus, goed, ik zal de vragen federaal nog eens stellen. Wat wel een Vlaamse bevoegdheid is – en u hebt dat ook aangehaald – is inderdaad het aspect digitalisering. Zoals ik zelf al zei: dat is iets waarop deze regering sterk inzet, maar er zijn toch nog verbeterpunten, zeker als we kijken naar het algehele cijfer van de mensen die frequent gebruikmaken van de digitale wereld, van het internet. U moet ook inzetten op het gebruik van die digitale tools door mensen met een visuele, auditieve of motorische beperking. Er was ook een Europese richtlijn over werktoegankelijkheid voor die doelgroep. Ik heb dit deel niet voorbereid, maar tegen 23 september 2020, als ik me niet vergis en uit het blote hoofd, moest volgens die Europese richtlijn elke website van elke Vlaamse overheidsinstantie daaraan conform zijn, maar volgens een steekproef in 2019 was slechts 51 procent van onze Vlaamse overheidswebsites daarmee in orde. Ik heb al aan minister Somers gevraagd hoe het daarmee zit bij de lokale besturen, maar blijf een beetje op mijn honger, want hij antwoordde me dat hij vandaag niet meteen een zicht heeft op die cijfers. Nochtans is die deadline voorbij. Dat zou dus in orde moeten zijn. Mijn bijkomende vraag aan u is dus: hebt u daar een zicht op? Op welke manier zult u wat dat betreft nog een tandje bijzetten? Dat zult u immers ongetwijfeld moeten doen: als in 2019 slechts 51 procent conform de Europese richtlijn was, dan kan ik me moeilijk voorstellen dat dat alles vandaag als bij wonder plots wel in orde is. Kunt u daar nog wat meer uitleg over verschaffen? Alvast dank.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Minister-president, dank u wel voor uw antwoord. Ik ben ook al heel blij met wat u hebt aangehaald om aan te tonen dat de Vlaamse overheid toch al heel wat initiatieven heeft genomen, ook om preventief aan die skills te werken. Internet en een computer hebben is immers één zaak, er ook mee kunnen werken is natuurlijk nog een andere zaak. Ik denk dat er toch al heel wat inspanningen gebeuren op de diverse domeinen, zoals Welzijn, maar ook Onderwijs. Ook de lokale besturen proberen hieraan wat ondersteuning te geven. Ik denk ook aan de cursussen die in welzijnshuizen worden gegeven, opdat ook kwetsbare groepen met een computer zouden kunnen omgaan. Ik denk echter dat alle collega's het ermee eens zijn dat we daarop moeten blijven inzetten en dat we toch moeten proberen om alle mensen mee te krijgen in de digitale wereld. Vandaag de dag wordt immers aangetoond dat het nodig is om mee te kunnen met die digitalisering. Ik denk dat ook Vlaanderen daarvoor de nodige inspanningen kan en zal blijven leveren.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Voorzitter, collega's, minister-president, goeiemiddag. Op mijn beurt de beste wensen voor 2021, en een goede gezondheid.

Ik wil me aansluiten, in die zin dat ik uiteraard het voorstel van de ombudsman steun. Ik denk trouwens dat we daar in deze commissie al verder op zijn ingegaan bij een vorige gelegenheid, naar aanleiding van het jaarverslag. Ik wil echter ook even wijzen op de doelgroep. Ik denk dat het ook in december was dat de Vlaamse Ouderenraad een advies formuleerde over heel de problematiek van de digitalisering en de vraag hoe we die groep zo veel mogelijk mee kunnen krijgen daarin. Dat is natuurlijk ook bijzonder actueel gezien de coronacrisistoestanden in bejaardentehuizen en noem maar op. Als we principieel zouden beslissen om dit uit te rollen en in te spelen op de suggestie van de Vlaamse ombudsman, dan lijkt het me belangrijk en goed om ook te bekijken welke doelgroep we eerst zullen benaderen, en welke doelgroep in tweede orde, in derde orde enzovoort. Dat is nu een zeer actuele vraag bij de vaccinatie, maar er is geen verband, voor alle duidelijkheid. Het is immers goed dat men zegt tegen datum x of jaar y die volledige digitalisering voor Vlaanderen via de gemeentebesturen te willen opzetten, maar ook dan zullen er keuzes moeten worden gemaakt, tenzij, natuurlijk, die keuze gemeente per gemeente wordt gemaakt. Daarom wil ik toch ook even dat gegeven van het met doelgroepen werken aanhalen. Er zijn vorig jaar enorm veel inspanningen gebeurd om leerlingen, kinderen van achtergestelde groepen pc's te bezorgen. Er is nu ook het advies van de Ouderenraad. Als we dit ontplooiën via de gemeentebesturen, dan zijn die doelgroepen toch wel zeker en vast belangrijk. De volgorde waarin dit gebeurt, is hoe dan ook belangrijk en moet worden vastgelegd.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Uiteraard wil ik mij aansluiten bij iedereen wat de beste wensen betreft, en ook de wens uitdrukken dat we elkaar in de toekomstige periode ook wat meer fysiek zullen kunnen zien.

Ik wil eigenlijk vooral reageren op de sp.a-collega, de heer Vandenhove. Hij gaf mij zonet met wat hij naar voren bracht de indruk dat de Vlaamse Regering pas in gang is geschoten door het advies en door de vragen. Ik wil dat toch wel wat tegenspreken. Ten eerste, het is niet aan de Vlaamse Regering om het basisrecht te geven. Dat heb ik begrepen van de minister-president. Ten tweede, die Vlaamse Regering, en ook de vorige, als ik dat mag zeggen, is altijd al bezig geweest met de digitalisering, met het meenemen van iedereen. Ik kan daar zelf uiteraard van getuigen, bijvoorbeeld als het gaat over de activiteiten van VDAB om ervoor te zorgen dat iedereen, ook mensen die nooit een opleiding hebben gehad wat dat betreft, mee kan op dat digitale pad. Daar zijn gepaste cursussen voor gekomen. Ze worden begeleid. Waar nodig worden ze bij de hand genomen om de eerste stappen te zetten. Ik denk dus dat dat daadwerkelijk gebeurt. Natuurlijk mogen we daar nooit mee stoppen. Als ik me de Europese cijfers goed herinner, heeft en gebruikt in Vlaanderen 91 procent van de mensen internet. Dat is niet het hoogste cijfer, ik denk dat dat 93 à 94 procent is, maar het is zeker ook niet de slechtste situatie. Ik ben het er echter helemaal mee eens dat we daarop moeten blijven inzetten, maar ik denk ook dat het beter is om dat te doen zoals deze Vlaamse Regering dat doet, via het onderwijs, via VDAB, via armoede- en welzijnstrajecten, dan dat het via een basisrecht zou gebeuren. Iemand kan immers wel een basisrecht op internet hebben, maar daarmee heeft hij dat internet nog niet, ten eerste, en ten tweede is het ook absoluut nog niet zeker dat hij ermee kan werken.

Dat gezegd zijnde, denk ik dat het extra uitreiken op basis van wat we hebben ervaren in de COVID-19-periode eigenlijk de goede weg is. Daarin steun ik de minister-president en zijn Vlaamse Regering helemaal. Laten we mensen verder ondersteunen zoals we dat vandaag doen.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, dank u wel voor uw bijkomende opmerkingen en beschouwingen. Ik denk dat er hier een grote consensus is bij alle fracties dat we verder op de ingeslagen weg moeten gaan en dat er inderdaad geen tweedeling in de maatschappij mag zijn. Het is ook mijn vaste overtuiging dat we moeten inzetten op die digitalisering, maar dat we ook nog altijd dezelfde dienstverlening op niet-digitale wijze moeten verzekeren. Er zijn mensen die er uitdrukkelijk voor kiezen om zich voor een aantal diensten naar het loket van het gemeentehuis te begeven. Dat is ook een basisrecht, bij wijze van spreken. Hopelijk hebben we op een bepaald moment iedereen ervan overtuigd om digitaal te gaan. Dat zou veel processen eenvoudiger maken, maar goed, het is niet aan ons om mensen daartoe te verplichten. Wel zullen we via de Vlaamse digitalisering mensen die recht hebben op bepaalde dingen, proactief kunnen benaderen. We zullen niet moeten wachten tot ze zelf hebben ontdekt dat er voor hen een of andere premie of subsidie in de lucht hangt. Mensen die niet meegaan in die digitalisering, worden dan wel niet daardoor gevat. Ik kan niet garanderen dat dat allemaal voor honderd procent hetzelfde is. De dienstverlening op niet-digitale wijze moet echter zeker blijven bestaan.

Mijnheer Brusselmans, ik weet zeker dat men heeft voortgewerkt aan het vertalen van die Europese richtlijn, maar om nu een exact cijfer te noemen ... In 2019 was het 51 procent. Ik stel echter voor dat u daarover een schriftelijke vraag indient. Ik heb geen parate kennis omtrent hoe de situatie op dat vlak vanmorgen was.

Mijnheer Vandenhove, wat ouderen meekrijgen betreft: ik merk wel steeds meer dat ouderen, wat die term ook mogen behelzen, al flinke inspanningen doen. Je kunt vandaag niet meer zeggen dat het de ouderen zijn die niet mee zijn en dat het de jongeren zijn die wel mee zijn. Dat niet mee zijn is bij de ouderen zeker niet dominant aanwezig, gelukkig, maar het is wel zo dat mensen die niet meer in het actieve leven zijn, natuurlijk iets moeilijker te benaderen zijn dan anderen. In die zin begrijp ik u wel. Gaat het over ouderen meekrijgen? Eigenlijk gaat het over iedereen meekrijgen, ook de senioren. Dat is echter het beleid van de Vlaamse Regering: Iedereen Digitaal is het project dat we ter zake hebben opgezet. We hebben de ambitie om daarmee qua digitalisering tot de top vijf in Europa te horen. Nu zitten we in de bovenste helft. Als je naar de gemiddelden kijkt, zou je zeggen dat we goed zitten, maar ik vind niet dat we naar de gemiddelden moeten kijken, ik vind dat we naar de top moeten kijken, en dan is er nog wat afstand. We hebben daarover een studie laten doen, op een heel aantal domeinen, en die geeft aan dat we overal boven het gemiddelde zitten, maar dat we niet overal al in de top zitten, en dat is de uitdrukkelijke ambitie, ook met het project Vlaamse Veerkracht.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Minister-president, ik wil ook nog eens onderstrepen dat u volledig gelijk hebt: we moeten ook nog aandacht hebben voor mensen die bijvoorbeeld wel fysiek naar het gemeentehuis willen komen. Ik ben ook zelf burgemeester. Ik zie hoeveel mensen er ook nog nood aan hebben om echt ook fysiek aan het loket iets te komen vragen. Die vraag is enorm groot. Ik wil hen daar zeker in ondersteunen. Er is ook de automatische rechtentoekenning. We hebben ook op het vlak van welzijn gezien dat we daarmee, dus eigenlijk ook door digitalisering, toch wel een heel groot aantal gezinnen hebben bereikt die we anders niet zouden hebben bereikt. Door het feit dat die mensen de aanvraag niet meer zelf moeten doen, zijn er op dat vlak heel grote stappen vooruit gezet.

Minister-president, ik hoop dus dat u samen met de Vlaamse Regering verder een positief beleid daaromtrent voert. Er zijn zeker al veel goede stappen gezet, dus doe zo voort. Het totaalpakket is belangrijk, maar laten we zeker blijven

investeren, natuurlijk in die zaken waarvoor wij bevoegd zijn. Dat zal in de toekomst zeker gebeuren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de principes en normen voor overheidscommunicatie – 831 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Voorzitter en collega's, aan iedereen het allerbeste voor 2021. Mijn vraag werd naar deze commissie doorverwezen en gaat over overheidscommunicatie.

In het Bestuursdecreet van 7 december 2018 staan een aantal principes en normen waaraan overheidscommunicatie moet voldoen. Het vroegere Openbaarheidsdecreet en het decreet over de normen voor de Vlaamse overheidscommunicatie gingen op in dit Bestuursdecreet.

De beslissingen van de Vlaamse Regering, met uitzondering van de beslissingen met individuele strekking, worden samen met de bijhorende documenten systematisch gepubliceerd op de centrale website van de Vlaamse overheid. Op die manier informeert de Vlaamse Regering de burgers over de Vlaamse regelgeving en in het bijzonder over de rechten en verplichtingen die daaruit voortvloeien, en dat gebeurt dan minstens via de centrale website van de Vlaamse overheid. Dit werd ingevoerd omdat er veel informatie niet terecht kwam bij de juiste doelgroep, of toch niet snel genoeg. De overheidscommunicatie over rechten en plichten moest daarom stapsgewijs verbeteren.

De principes en normen voor overheidscommunicatie worden ook uitvoerig uiteengezet op de website van de Vlaamse overheid. Een belangrijk principe daarbij is de politieke neutraliteit van de overheidscommunicatie. Ik zal niet alles wat er op de website staat citeren, maar ik wil toch een aantal belangrijke zaken vermelden. Leden van de Vlaamse Regering moeten politiek neutraal communiceren als ze optreden in hun hoedanigheid van minister. Bij het aanreiken van informatie aan externe media moet de inhoud van het beleid ook centraal staan, en niet de bewindspersoon of zijn partij, aldus Art. II.13.

We konden de voorbije dagen en weken echter vaststellen dat sommige ministers in een tweet over politieke beslissingen, onder andere de tweet waarin de verlenging van de herfstvakantie werd aangekondigd, voor meer informatie doorverwezen naar hun eigen webstek. Als een Vlaams minister in de uitoefening van zijn functie voor beleidsbeslissingen verwijst naar een communicatiekanaal van zijn eigen politieke partij, dan gaat dat in tegen de decretale regels en de geest van de decreetgeving op overheidscommunicatie.

Kort daarna was ook een andere minister in hetzelfde bedje ziek. Er werd namelijk een tweet verstuurd waarin de regeringsbeslissingen over de coronasteun aan bedrijven werden aangekondigd, waarin naar de eigen webstek van de minister werd verwezen.

Collega's, toen de regelgeving met betrekking tot de overheidscommunicatie tot stand kwam, was er nog geen sprake van het gebruik van sociale media voor het communiceren van overheidsbeslissingen, maar we staan op dat vlak intussen veel

verder. Meer en meer maken politici hiervan gebruik om rechtstreeks met de burger te communiceren. Dat is een nieuw en recent gegeven dat er echter niet mag toe leiden dat men in de oude fouten van partijpolitieke recuperatie van overheidscommunicatie mag vervallen. Vanzelfsprekend heeft elk politicus het volste recht om partijpolitieke en persoonlijke standpunten te verkondigen via de media die hij of zij verkiest. Maar wanneer een lid van de regering of een burgemeester of schepen vanuit zijn of haar functie communiceert over een beslissing van de regering of het gemeentebestuur, moeten de normen en principes voor overheidscommunicatie worden gevolgd.

Er is bovendien nog een bijkomend aspect. Politici kunnen personen op sociale media blokkeren zodat ze verder berichten niet meer kunnen ontvangen of verstoken blijven van essentiële communicatie.

Bent u van oordeel dat in bovenstaande casussen de letter en de geest van het Bestuursdecreet inzake overheidscommunicatie worden gerespecteerd? Zo ja, waarom? Zo niet, welke stappen zullen worden ondernomen om dit in de toekomst te voorkomen? Is het wenselijk dat de regelgeving wordt bijgestuurd met betrekking tot het gebruik van sociale media voor overheidscommunicatie?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer De Loor, de overheidsinstanties zijn volgens het Bestuursdecreet van 7 december 2018 inderdaad verplicht om, telkens wanneer dat nuttig, belangrijk of noodzakelijk is, actief en op eigen initiatief te informeren over hun beleid, over regelgeving en over dienstverlening. Die informatie moet onder andere correct, betrouwbaar en accuraat zijn, en ze moet tijdig en systematisch verspreid worden.

De Vlaamse ministers moeten er dus in de eerste plaats mee voor zorgen dat alle nuttige informatie over beleidsbeslissingen zo gauw mogelijk beschikbaar is op de officiële communicatiekanalen van de overheid. Wanneer ze tweeten in hun hoedanigheid van Vlaams minister, moeten ze naar die officiële kanalen verwijzen.

Uiteraard staat het de ministers ook vrij om in hun hoedanigheid van partijpoliticus te communiceren via eigen kanalen. Dat hebt u ook gezegd. Maar het kan zeker niet de bedoeling zijn om als eerste nieuws over beleidsbeslissingen naar buiten te brengen via partijwebsites of via socialemediakanalen van een politieke partij.

Mijn administratie heeft al op 17 november alle woordvoerders van de Vlaamse ministers nog eens attent gemaakt op de principes en de normen voor overheidscommunicatie zoals die vermeld zijn in het Bestuursdecreet. Dat Bestuursdecreet dateert van 7 december 2018. Sociale media waren toen al in gebruik en worden net als alle andere communicatiekanalen gevat door dat decreet. De regelgeving moet volgens mij niet worden bijgestuurd; ze moet wel worden gevolgd, zowel naar de letter als naar de geest. Maar zoals ik heb aangegeven, heeft mijn administratie alle ministers van de Vlaamse Regering daarop gewezen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister-president, ik dank u in de eerste plaats voor uw antwoord. Ik moet zeggen dat ik er tevreden mee ben. Het is goed dat u uw voltallige Vlaamse ministerraad attent hebt gemaakt op de overheidscommunicatie zoals die opgenomen is in het Bestuursdecreet. Want voor sp.a is het vanzelfsprekend dat het aangewezen is om die regels met betrekking tot politieke neutraliteit in overheidscommunicatie zeker op te volgen.

Voorlopig heb ik daar geen bijkomende vragen of opmerkingen over. We hopen natuurlijk dat dat ook in de toekomst zo verder wordt opgevolgd. Want ik heb in

de agenda gezien dat er een verzoekschrift over overheidscommunicatie werd ingediend. Ik hoop dat u dat ook vanuit uw functie als minister-president verder nauw in de gaten blijft houden, zodat we niet terugkeren naar die oude principes van politieke recuperatie. Dat zou heel jammer zijn. In deze coronatijden heeft iedereen maximaal recht op objectieve, transparante informatie. Dat voorbeeld moeten ook de leden van de Vlaamse Regering geven. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.